

Mindaugas Šinkūnas

Vilniaus universitetas

Lietuvių kalbos institutas, Vilnius

Birutė Triškaitė

Lietuvių kalbos institutas, Vilnius

Archivum Lithuanicum – 15 metų

2013 metais mokslo žurnalui *Archivum Lithuanicum* (toliau – *ALt*) sukako penkiolika metų. Jubiliejinis – penkioliktasis – šio tarpdalykinio, tarptautinio metinio žurnalo tomas kiek vėluodamas pasirodė 2014-ųjų vasarį. 2014 metų birželio 12 dienos popietę žurnalas sukvieta savo autorius, skaitytojus ir bičiulius pabūti kartu kiek neįprastoje jubiliejaus minėjimui aplinkoje – Lietuvos geležinkelių muziejuje¹.

Mintimis apie *ALt* dalijosi žurnalo vyriausiasis redaktorius prof. habil. dr. Giedrius Subačius, prof. habil. dr. Leonidas Donskis, prof. habil. dr. Rūta Petrauskaitė, prof. dr. Paulius V. Subačius, renginyje dalyvavo ir muziejaus direktorė Vitalija Lapėnienė. Renginį vedė aktorė Virginija Kochanskytė, o susirinkusiųjų nuotaiką bandonijos melodijomis kėlė bajorų kilmės muzikantas Albinas Batavičius².

Pristatydamas *ALt* 1–15 tomus (1999–2013)³, vyriausiasis redaktorius prof. habil. dr. Giedrius SUBAČIUS pradėjo nuo klausimo „Kas sieja mokslo žurnalą ir geležin-

1 Pirmasis *ALt* tomas pristatytas Chodkevičių rūmuose (1999), antrasis – Vilniaus gynybinės sienos bastėje (2000), trečiasis – Vilniaus miesto Rotušėje (2001), penktasis – Nacionaliniame muziejuje (2003). Už galimybę surengti žurnalo pristatymą Lietuvos geležinkelių muziejuje redaktorių kolegija dėkoja muziejaus direktorei Vitalijai Lapėnienei ir akcinės bendrovės „Lietuvos geležinkeliai“ Teisės ir personalo departamento Tarptautinių ryšių ir protokolo skyriaus viršininkui Gintarui Sinkevičiui.

2 Akcinės bendrovės „Lietuvos geležinkeliai“ leidinyje *Geležinkelininkas* jau pasirodė trumpa šio renginio apžvalga, žr. Gudienė 2014-06-16–30, 5–6.

3 Pirmųjų *ALt* tomų recenzijas parengė prof. habil. dr. Juozas Girdzijauskas (1999, 179–184) ir akademikas prof. habil. dr. Bonifacas Stundžia (2000a, 77–80; 2000b, 108–113), o atskirų tomų apžvalgas – žurnalo *Gimtoji kalba* vyriausioji redaktorė Rita Urnėžiūtė (2000a, 27–28; 2000b, 24–25; 2002a, 29–30; 2002b, 28–29; 2004, 23–24; 2005, 26–27; 2006, 26–27; 2007, 26–27; 2009, 15–17; 2010, 24–25; 2011, 25–27; 2012, 27–28; 2014, 25–27). Lietuvos spaudoje yra pasirodę ir įvairių žinučių apie *ALt*, pavyzdžiui, „Pradėtas leisti naujas filologijos mokslo žurnalas“, *Dialogas* 28, 1999-08-13; „Naujas *Archivum Lithuanicum* tomas“, *Lietuvos aidas* 157, 2001-08-10.

kelius?“, kilusio turbūt ne vienam pakviestajam. Pasak profesoriaus, žymusis sociologas Vytautas Kavolis yra kalbėjęs apie dviejų ar kelių disciplinų sintezės svarbą, apie kūrybos kibirkštis, kurios ima žirti, kai vienos srities specialistas pradeda tirti kitą, iki tol nepažintą sritį. Tokių nušviečiančių kibirkščių paieškos prieš 16 metų Subačių ir jo kolegas nukreipė į *ALt* kelią, o dabar atvedė čia. „Kurgi geriau ieškoti kibirkščių, jei ne ant geležinkelio bėgių?“, – retoriškai ir su šypsena klausė jis.

Trumpai prisiminta žurnalo įkūrimo istorija. 1998-aisiais susibūrus šešioms filologams entuziastams – idėjos autoriui Giedriui Subačiui, Onai Aleknavičienei, Sauliui Ambrazui, Romai Bončkutei, Jolantai Gelumbeckaitei ir Birutei Kabašinskaitei – suvokta, kad pakaks jėgų įkurti naują metinį mokslo leidinį. Pirmasis *ALt* tomas pasirodė 1999-aisiais. Darbas pradėtas Lietuvių kalbos institute, pakviesti jungtis ir universitetai. Iš pradžių žurnalą leido penkios, o nuo 2007-ųjų leidžia šešios Lietuvos ir užsienio mokslo bei studijų institucijos: Lietuvių kalbos institutas, keturi Lietuvos universitetai – Klaipėdos, Šiaulių, Vilniaus, Vytauto Didžiojo – bei Iliojaus universitetas Čikagoje. Tarptautinės redaktorių kolegijos sudėtis per penkiolika metų išaugo nuo 12 iki 16 narių.

Nuo 2001-ųjų (*ALt* 3) aktyviai bendradarbiaujama su Vokietijos mokslo knygų leidykla *Harrassowitz Verlag*, įsikūrusia Wiesbadene. Šis knygų tinklas žurnalą užsienyje tebeplatina iki šiol. Itin svarbi data *ALt* istorijoje – 2002 metų balandžio 8 diena, kai Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. 536 žurnalas įtrauktas į Lietuvos mokslo leidinių, kuriuose publikuoti straipsniai pripažįstami suteikiant mokslo laipsnį, sąrašą. 2013-aisiais *ALt* priimtas į EBSCO duomenų bazę *Communications Source* (‘Komunikacijos šaltinis’).

Vyriausiasis redaktorius pabrėžė, kad, kaip ir buvo deklaruota pirmajame *ALt* tome, žurnalas yra atsigręžęs į filologiją, į rašto istoriją, bet kartu jis yra įvairių lituanistinių disciplinų susidūrimo erdvė. Vienas iš žurnalo prioritetų yra įvairių humanitarinių ir socialinių mokslo sričių – kalbotyros, filologijos, istorijos, kultūros istorijos, knygotyros, tekstologijos ir t. t. – konvergencijos paieškos.

Apžvelgdamas *ALt* nueitą kelią nuo pirmojo iki penkioliktojo tomo, Giedrius Subačius pateikė statistinių duomenų: per penkiolika žurnalo gyvavimo metų paskelbta 340 tekstų – mokslo straipsnių, šaltinių publikacijų, akademinų recenzijų, apžvalgų ir diskusijų – lietuvių, anglų ir vokiečių kalbomis. Beveik trečdalis iš jų yra mokslo veikalų recenzijos – žurnalas siekia ne tik tiesti naujus mokslo kelius, bet ir kurti dialogą kitose mokslo erdvėse. Penkiolikoje *ALt* tomų savo mokslo darbus paskelbė 124 Lietuvos ir užsienio autoriai: 2 autoriai – daugiau kaip po 20 tekstų⁴, dar 6 autoriai – daugiau kaip po 10⁵, o 116 autorių – nuo 1 iki 10.

2002 metais pradėta leisti neperiodinė žurnalo knygų serija *Bibliotheca Archivi Lithuanici*. Iki šiol pasirodė devynios knygos, kurias sudaro daugiausia publikacijos, dėl didelės apimties netilpusios į *ALt*.

⁴ Patys produktyviausi *ALt* autoriai yra žurnalo redaktorių kolegijos nariai Aleknavičienė (25) ir Subačius (25).

⁵ Tai Saulius Ambrazas (18), William R. Schmalstieg (18), Christiane Schiller (15), Bončkutė (14), Gelumbeckaitė (13), Kabašinskaitė (11).

Giedrius Subačius išvardijo per penkiolika metų *ALt* susiformavusius pagrindinių tyrimų ir tyrėjų branduolius: XVI–XVII amžiaus lietuviškų raštijos paminklų studijos, tiksliau – Jono Bretkūno, Mikalojaus Daukšos, Konstantino Sirvydo, Jono Jaknavičiaus ir kitų senosios lietuvių raštijos autorių kalbos ir teksto istorijos tyrimai (Aleknavičienė, Pietro U. Dini, Gelumbeckaitė, Milda Lučinskienė, Bronius Maskuliūnas, Jonas Palionis, Dainora Pociūtė, Vincas Urbutis ir kt.), XVII–XVIII amžiaus Mažosios Lietuvos žodžių filologinė analizė ir atribucijos tyrimai (Lina Plaušinaitytė, Christiane Schiller, Birutė Triškaitė, Vilma Zubaitienė), XIX amžiaus lietuvių rašomosios kalbos ir mentaliteto studijos (Tomas Andriukonis, Dalia Cidzikaitė, Reda Griškaitė, Daiva Litvinskaitė, Paulius V. Subačius, Aurelija Tamošiūnaitė, Jurgita Venckienė ir kt.), lietuvių spaudos ir rašybos istorija (Aleknavičienė, Kabašinskaitė, Jurgis Pakerys, Giedrius Subačius, Mindaugas Šinkūnas).

Greta jų minėti ir senųjų giesmynų tyrimai (Gertrud Bense, Kabašinskaitė, Pociūtė, Žavinta Sidabraitė, Mikas Vaicekuskas), lietuviškų tekstų vertimo ir redagavimo istorija (Sigita Barniškienė, Gelumbeckaitė, Litvinskaitė, Tamošiūnaitė). Formuojasi ir naujos tyrimų sritys: egodokumentų, arba laiškų, kalbos tyrimai (Litvinskaitė, Tamošiūnaitė) bei kirilikos vartojimas lietuvių kalbai (Giedrius Subačius, Venckienė).

Nepamiršti ir autoriai iš besiliečiančių, tad „kibirkščiuojančių“ disciplinų (etnologijos, istorijos, knygotyros, literatūrologijos): Aleknavičienė, Andriukonis, Kęstutis Daugirdas, Paul Gehl, Griškaitė, Kęstutis Gudmantas, Olga Mastianica, Eglė Patiejūnienė, Kristina Rutkovska, Darius Staliūnas, Ad Stijnman, Inga Strungytė, Wiesław Wydra ir kt.

Džiaugtasi, kad po sovietmečio atsivėrusios sienos Lietuvos mokslininkams atvėrė duris į kitų šalių archyvus – juose padarytų atradimų *ALt* paskelbta ne vienas ir ne du: pavyzdžiui, lietuviškos priešmažvydinės glosos, kurios kartu su pirmaisiais rankraštiniais lietuviškais poteriais yra seniausi žinomi lietuviški įrašai (Mariusz Leńczuk, Giedrius Subačius, Wydra), Martyno Mažvydo ir Baltramiejaus Vilento autografa (Alma Braziūnienė), Mažvydo laiškas (Aleknavičienė), Danieliaus Kleino laiškas (Liucija Citavičiūtė), XVII–XVIII amžiaus lietuviškos LDK priesaikos (Domininkas Burba), Jokūbo Perkūno 1706 metų traktatas (Aleknavičienė, Schiller), įvairūs dokumentai, susiję su rankraštinio žodyno *Clavis Germanico-Lithvano* pildytojų identifikavimu (Triškaitė) ir kt.

Kaip žurnale paskelbtos įdomybės nurodyti šie straipsniai: Eugenijos Ulčinitės ir Gelumbeckaitės straipsniai apie *Lit(h)uania* tarimą, Patiejūnienės – apie senųjų Lietuvos knygų antraštes, Stijnman – apie senovinius rašalus, kurie naikina rankraščius, Venckienės – „Paklydusi lietuvių kalba: 1891 metų lingvistinė mįslė“ ir kt.

ALt orientuotas ne tik į konkrečių veikalų, šaltinių ir tekstų analizę, bet ir į teorinės minties ugdymą, tad Giedrius Subačius pabrėžė metodologijos formavimo svarbą. Žurnalo autoriai paprastai remiasi sukurtais metodais, vis dėlto neretai metoda, kaip ištirti konkretų tekstą, šaltinį ar veikalą, kaip pasiekti įtikinamiausių rezultatų, tenka sukurti. Būtent metodų kūrimas yra ta šerdis, kurią formuojant ir tvirtinant prisidedama prie besiliečiančių ir „kibirkščiuojančių“ mokslų tvirtėjimo

ir augimo. Ar tai būtų XVI–XVII amžiaus kalbinių minčių analizė (Dini, Gelumbekaitė, Ulčinaitė ir kt.), ar žodžio *banginis* istorija (Kabašinskaitė), ar rankraštinio žodyno *Clavis Germanico-Lithoana* priedašų autorystės nustatymas (Triškaitė) – nauja netikėta medžiaga, pasak profesoriaus, visada nors iš dalies reikalauja ir naujų kūrybos įrankių bei metodų.

Baigdamas *ALt* kelio apžvalgą, Giedrius Subačius dėkojo visiems žurnalo autoriams ir skaitytojams, šešioms jį leidžiančioms institucijoms, taip pat žurnalo leidybą rėmusiai Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai ir jau keleri metai remiančiai Lietuvos mokslo tarybai.

Ačiū tarta ilgamečiams ir ištikimiems žurnalo bendradarbiams: kūrybingajam dailininkui Alfonsui Žviliui, sukūrusiam funkcionalų žurnalo dizainą, specialiai pritaikytą seniesiems tekstams ir archyviniais dokumentams publikuoti; kruopščiajai redaktorei ir korektorei Aldonai Kaluinienei, atidžiai tikrinančiai kiekvieną žodį ir faktą; kantriam maketuotojui Sauliui Juozapaičiui, meistriškai maketuojančiam ir be klaidų taisančiam sudėtingas korektūras; prieš kelerius metus į *ALt* rengėjų gretas entuziastingai įsitraukusiai redaktorei Rimai Bertašavičiūtei ir spaustuvininkui Petruui Kalibatui, kurio spaustuvė „Petro ofsetas“ žurnalą spausdina nuo pat pirmojo tomo.

Prof. habil. dr. Leonidas DONSKIS sveikino *ALt* kaip žygdarbį, kaip įkūrėjo ir vyriausiojo redaktoriaus Giedriaus Subačiaus *tour de force*, pabrėžė redaktoriaus sugebėjimą kurti žurnalą pagal savo kaip mokslininko ir akademinio žmogaus asmenybę. Jis akcentavo bičiulystės svarbą Baltijos regiono studijų erdvėje: čia visa ateina per žmones, per asmenybes, jų darbai neįsivaizduojami be dalijimosi idėjomis. Žurnalo didžiulė sėkmė, profesoriaus manymu, yra vyriausiojo redaktoriaus išskirtinis kolegialumas, gebėjimas darniam darbui suburti kolegas iš Klaipėdos, Šiaulių, Vilniaus, Vytauto Didžiojo, Ilinojaus universitetų ir Lietuvių kalbos instituto. Donskio teigimu, šis žurnalas yra puikus pavyzdys, kaip kalbos tyrimus galima paversti be galo įdomia veikla, – užduotis nėra paprasta, bet labai svarbi, siekiant jaunos žmonės sudominti baltistikos dalykais. Šitai pasiekama dirbant nestandartiniais metodais. Prasminga susieti literatūrologiją, antropologiją, istoriją, lingvistiką, prasminga pasitelkti autorius, galinčius parašyti esė arba recenziją kaip gerą akademinį kūrinį – su intriga, su žanro pojūčiu. Prelegentas palinkėjo projekto, panašaus į britų ir amerikiečių eseisto bei istoriko Tony'o R. Judto geležinkelių istorijos sumanymą, per kurį ketinta parodyti visus visuomenės gyvenimo aspektus, – projekto, kuris atskleistų pasaulio percepcijos istoriją.

Prof. habil. dr. Rūta PETRAUSKAITĖ, *ALt* redakcinės kolegijos narė nuo pirmojo tomo, o dabar ir žurnalo leidybą remiančios Lietuvos mokslo tarybos atstovė, sveikinimo kalbą pradėjo kiek netikėtu teiginiu: žurnalas neatitinka šiuolaikinių mokslo politikos prioritetų, jo nėra Europos Sąjungos „Horizonte 2020“, nacionalinėje Lietuvos pažangos strategijoje, „Sumaniojoje specializacijoje“, net naujojoje nacionalinėje mokslo programoje „Modernybė Lietuvoje“; jis nesprenžia mokslo politikos iššūkių ar visuomenei aktualių problemų, nedalyvauja socialinėse inovacijose. *ALt* atitinka „vos“ tris mokslo politikos gaires: yra tarpdalykinis, tarpinstitucinis ir tarptautinis. Toks žurnalas, anot profesorės, egzistuoja lyg mokslo politikos nereguliuojamo, išliekamąją vertę kuriančio „laisvojo“ nesuinteresuoto mokslinio tyrimo apraiška, savotiška

privilegija ir prabanga. Žurnalas turi tai, ko neretai trūksta aukšto citavimo indekso žurnalams, – savo bendruomenę. *ALt* tekstai atliepia vieni kitus (taigi yra „interaktyvūs“), jais bendrauja darni akademinė bendruomenė. Ši bendruomenė yra labai svarbi visai visuomenei, kuriai reikalinga į lietuvių kalbos ir Lietuvos istoriją orientuota žmonių grupė. Tokiūs grupės nebūtų be vyriausiojo redaktoriaus ir visos redaktorių kolegijos pastangų.

Prof. dr. Paulius V. SUBAČIUS, vienas iš *ALt* autorių ir nuolatinių skaitytojų, pasiūlė pasitelkus vaizduotę mintimis persikelti į Antikos laikus ir pabandyti išvaizduoti, kokius metraščius būtų leidę – jei būtų – Aleksandrijos Mūsėjaus arba Pergamo mokslininkai⁶ filologijos gimimo epochoje. Pasak profesoriaus, tikėtina, kad tuose žurnaluose būtų buvusios nagrinėjamos tekstų užrašymo kaitės, alfabetų raidės, intekstų kilmės, variantų santykio, perrašinėtojų tapatybės ir jų padarytų klaidų, atribucijos, poetinių ypatybių kaip rekonstrukcijos argumentų, tipiškos ir netipiškos leksikos grupių, kalbinių ypatybių atpažinimo ir perimamumo, redagavimo principų ir kritinių ženklų, veikalų kilmės geografinių, istorinių ir socialinių aplinkybių, veikalų perdavimo ir vartojimo praktikų temos. Tad dėmesio sričių požiūriu, Pauliaus V. Subačiaus teigimu, iš Lietuvoje leidžiamų filologijai ar apskritai lituanistikai skirtų žurnalų *ALt* yra labiausiai klasikinis – kitaip tariant, jis yra arčiausiai pirmųjų Vakarų filologų siekio ir veikimo būdo. Žurnalas nukreiptas į istorijoje veikusią kalbos vartotojų pėdsakus ir besistengiantis iš jų atkurti lietuvių bei gretimų tautų kalbinės raiškos kismo įvairovę.

Paulius V. Subačius akcentavo, kad *ALt* yra leidinys ne tiek apie kalbą, kiek apie tekstus – „tuos padarus, kurie yra konkrečių žmonių pastangų, veiklos ir kūrybos vaisius“. *ALt* autorių dėmesys aplinkybėms, kuriomis konkretus tekstas sumanytas, užrašytas, redaguotas, verstas, išspausdintas, platintas ir pan., priartina žurnalą prie sociokultūrinio lauko. Šiuo požiūriu, anot profesoriaus, žurnalas dera prie XX amžiaus pabaigoje tekstualistų terpėje Jerome'o J. McGanno ir Donald'o F. McKenzie'o įtvirtinto posūkiu į sociologizuojančią paradigmą⁷, kuri tebėra labai įtakinga tarp diachronines problemas analizuojančių filologų. Pauliaus V. Subačiaus įsitikinimu, *ALt* – tekstologinis žurnalas. Tik tekstologija suprastina ne siaurąją prasme kaip pagalbinė disciplina, o kaip tekstualumo tyrimai (ne *scholarly editing*, o *textual scholarship*). Tokia turėtų būti ir *ALt* perspektyva. Pauliaus V. Subačiaus žodžiais tariant, *ALt* regėtinas kaip garbingas ir solidus leidinys tarp tarptautinių žurnalų *Editio*, *Ecdotica*, *Textual Cultures*, *Variants* ir kitų.

Prelegentas teigė *ALt* laikantis ir reikšminga Lietuvos humanitarikos desovietizavimo pastanga: kalbos istorijos tyrimams suteikęs platformą ir naują kokybę, žurnalas sugražino juos į vakarietiškos akademinės kultūros apyvartą.

Paulius V. Subačius atkreipė dėmesį, kad *ALt* yra leidinys skaitytojams, ir tai, anot jo, lemia trys veiksniai: autorių pastangos žinojimą perteikti pasakojimu, abejingumas mokslinių rezultatų balams ir atidus mokslinis redagavimas.

6 Apie Antikos filologus žr. Subačius 2001, 515–517.

7 McGann 1992; McKenzie 1999; taip pat Subačius 2001, 166–167.

Lietuvos geležinkelių muziejaus direktorė Vitalija LAPĖNIENĖ, trumpai papasakojusi apie geležinkelių istoriją Lietuvoje, minėjo, kokie žodžiai vartoti XIX amžiuje atsiradusioms realijoms pavadinti, kaip kito jų įvardijimas. Pavyzdžiui, geležinkelis iš pradžių, XIX amžiuje, vadintas žodžiu *gelėžkelis*, paskui, XX amžiaus pradžioje, – *gėlžkelis*, *gelžkelis*, o nuo 1926 metų įsigali iki šiol vartojamas terminas *geležinkelis*. Seniau traukinio pavadinimas buvęs *trūkis*⁸, o garvežio – *gárvežimis*⁹. Sovietmečiu į Lietuvos geležinkelių kalbą brovėsi rusiški terminai, bet Nepriklausomybės metais išleista geležinkelių transporto terminų žodynų¹⁰, kuriais remiantis stengiamasi norminti terminiją.

Baigiant žurnalo jubiliejui skirtą renginio apžvalgą, dar keletą žodžių derėtų tarti ir apie jubiliejinį *ALt* 15¹¹. Visai atsitiktinai susiklostė, kad iš visų žurnalo tomų penkioliktasis apimtimi yra pats didžiausias (per 570 p., per 70 spaudos lankų). Jame paskelbta 10 mokslo straipsnių, 2 publikacijos, 9 recenzijos ir 5 apžvalgos.

ALt 15 yra jubiliejinis ne tik sukakusių metų skaičiumi, bet ir kita prasme – dauguma čia publikuotų mokslo straipsnių ar recenzijų tyliai mini ir vienokią ar kitokią savo herojų ar tyrimo objektų sukaktį. 2013 metais minėtos Simono Daukanto (1793–1864) 220-osios ir Karolinos Praniauskaitės (1828–1859) 185-osios gimimo metinės, o Martyno Mažvydo (~1520–1563) – 450-osios, Petro Gotlybo Milkaus (1695–1753) – 260-osios, Antano Mackevičius (1828–1863) – 150-osios, Jano Karlovičiaus (1836–1903) – 110-osios, Ferdinando de Saussure'o (1857–1913) – 100-osios mirties metinės. Periodinis leidinys *Aušra* (1883–1886) šventė 130 metų nuo įkūrimo. O Christiane's Schiller *laudatio* specialiai skirta Vokietijos baltistės Gertrudos Bense's gyvenimui ir veiklai nušviesti jos 80-mečio proga (kartu skelbiama mokslininkės darbų biobibliografija).

Jubiliejinis žurnalo tomas pažymėtas ir neeilinių atradimų, arba kitaip – mokslinių sensacijų, ženklu. Iš jų pirmiausiai minėtinas 1440 metų baltišką keturių eilučių tekstas, kurį publikavo Stephan Kessler ir Stephen Mossman, – tai pats seniausias šiuo metu žinomas įrašas baltų, veikiausiai prūsų, kalba. Tikėtina, kad šis atradimas sulauks atgarsio ir inicijuos mokslinę diskusiją. Kitas įspūdingas radinys – keturioliktasis Martyno Mažvydo laiškas, kurį Prūsijos kultūros paveldo Slaptajame valstybiniame archyve Berlyne rado ir paskelbė Aleknavičienė. Reikšmingas radinys ir iš XIX amžiaus: Griškaitė ir Andriukonis publikavo Krokuvoje saugomą pirmąjį Antanui Baranauskui dedikuotą Karolinos Praniauskaitės eilėraščių „Do młodego Poety“,

8 Plg. *LKŽe* s. v. *trūkis*: 10. *sąstatas* (apie vagonus); *traukinys* [...] Atvyks... vakare su greituoju gelžkelio trūkiu Kel 1879, 31.

9 Plg. *LKŽe* s. v. *gárvežimis*: [...] *garinis vežimas, garvežys* [...] Patsai garvežimis nuolat muša į varpą lėkdamas laukais ir miesteliais, idant saugotūsi Vaižg.

10 Iš svarbiausių minėtini šie Nijolės Juškaitės, Stasio Keinio ir Kazio Sakalausko sudaryti

aiškinamieji ir paraleliniai žodynai: *Rusų–lietuvių kalbų geležinkelių transporto žodynas* (Juškaitė, Keinys 1997) ir *Aiškinamasis geležinkelių transporto terminų žodynas: terminai lietuvių, anglų, vokiečių ir rusų kalbomis* (Juškaitė, Keinys, Sakalauskas 2006).

11 Šio ir ankstesnio – *ALt* 14 – tomo apžvalgą taip pat žr. Urnėžiūtė 2014, 25–26.

ypatingą tuo, kad inspiravo abiejų kūrėjų poetinį dialogą; ligi šiol jis laikytas dingusiu. Svarbių atradimų šiame tome paskelbta ir daugiau.

Baigiant apžvalgą pridurtina, kad *Alt* yra gera mokykla doktorantams, pradedantiesiems mokslininkams. Ir išskirtinis redaktorių kolegijos reiklumas, ir geranoriški patarimai – pamokos, padedančios užėti tyrimų kelią ir pajusti mokslo skonį. Tikriausiai ne veltui per daktaro disertacijų gynimus ar jaunųjų mokslininkų straipsniuose dažnai dėkojama *Alt* redaktorių kolegijai.

Mokslo bendruomenės suvokiama *Alt* reikšmė ir įvertinimas įkvepia tolesniems darbams. Belieka tikėtis, kad tiek prof. dr. Pauliaus V. Subačiaus žurnalui ištartas „Ilgiausių metų!“, tiek kiti prasmingi žurnalo skaitytojų, bičiulių ir gerbėjų linkėjimai pasieks Dievo ausį... O kelias niekada nemiega...

Literatūra:

- GIRDZIJAUSKAS, JUOZAS, 1999: [Rec.] „Archivum Lithuanicum, Nr. 1“, *Literatūra* 37(1). *Nepriklausomybės metų (1918–1940) literatūros studijos*, 179–184.
- GUDIENĖ, AUŠRINĖ, 2014-06-16–30: „Archivum Lithuanicum“ jubiliejų minėjo Geležinkelių muziejuje“, *Geležinkelininkas* 12, 5–6.
- JUŠKAITĖ, NIJOLĖ; STASYS KEINYS, 1997: *Rusų–lietuvių kalbų geležinkelių transporto žodynas*, Vilnius: Informacijos ir leidybos centras.
- JUŠKAITĖ, NIJOLĖ; STASYS KEINYS, KAZYS SAKALAUSKAS, 2006: *Aiškinamasis geležinkelių transporto terminų žodynas: terminai lietuvių, anglų, vokiečių ir rusų kalbomis*, Vilnius: Lodvila.
- LKŽE – *Lietuvių kalbos žodynas (t. I–XX, 1941–2002): elektroninis variantas*, redaktorių kolegija: Gertrūda Naktinienė (vyr. redaktorė), Jonas Paulauskas, Ritutė Petrokienė, Vytautas Vitkauskas, Jolanta Zabarskaitė, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2005 (www.lkz.lt).
- MCGANN, JEROME J., 1992: *A Critique of Modern Textual Criticism*, Charlottesville: University of Virginia Press.
- McKENZIE, DONALD F., 1999: *Bibliography and the Sociology of Texts*, Cambridge, New York: Cambridge University Press.
- „Naujas *Archivum Lithuanicum* tomas“, *Dialogas* 28, 2001-08-10, 11.
- „Pradėtas leisti naujas filologijos mokslo žurnalas“, *Lietuvos aidas* 157, 1999-08-13, 14.
- STUNDŽIA, BONIFACAS, 2000a: [Rec.] „Naujas mokslo leidinys humanitaroms *Archivum Lithuanicum* 1, 1999, 275 p.; 2, 2000, 303 p., Vilnius: Petro ofsetas“, *Kultūros barai* 12, 77–80.
- STUNDŽIA, BONIFACAS, 2000b: [Rec.] „*Archivum Lithuanicum* I, 1999, 275; II, 2000, 303, Vilnius, Petro ofsetas“, *Blt* 35(1), 108–113.
- SUBAČIUS, PAULIUS, 2001: *Tekstologija. Teorijos ir praktikos gairės*, Vilnius: Aidai.
- URNĖŽIŪTĖ, RITA, 2000a: „*Archivum Lithuanicum*, 1999 1. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas. 275 p.“, *Gimtoji kalba* 1, 27–28.
- URNĖŽIŪTĖ, RITA, 2000b: „*Archivum Lithuanicum*, 2. Lietuvių kalbos institutas, 2000. 304 p.“, *Gimtoji kalba* 10, 24–25.

- URNĖŽIŪTĖ, RITA, 2002a: „Archivum Lithuanicum, 3. Harrassowitz Verlag, 2001“, *Gimtoji kalba* 2, 29–30.
- URNĖŽIŪTĖ, RITA, 2002b: „Archivum Lithuanicum, 4. Harrassowitz Verlag, 2002“, *Gimtoji kalba* 10, 28–29.
- URNĖŽIŪTĖ, RITA, 2004: „Archivum Lithuanicum, 5. Harrassowitz Verlag, 2003“, *Gimtoji kalba* 5, 23–24.
- URNĖŽIŪTĖ, RITA, 2005: „Archivum Lithuanicum, 6. Harrassowitz Verlag, 2004“, *Gimtoji kalba* 4, 26–27.
- URNĖŽIŪTĖ, RITA, 2006: „Archivum Lithuanicum, 7. Harrassowitz Verlag, 2005“, *Gimtoji kalba* 5, 26–27.
- URNĖŽIŪTĖ, RITA, 2007: „Archivum Lithuanicum, 8. Harrassowitz Verlag, 2006“, *Gimtoji kalba* 7, 26–27.
- URNĖŽIŪTĖ, RITA, 2009: „Archivum Lithuanicum, 10. Lietuvių kalbos institutas, 2008“, *Gimtoji kalba* 7, 15–17.
- URNĖŽIŪTĖ, RITA, 2010: „Archivum Lithuanicum, 11. Lietuvių kalbos institutas, 2009“, *Gimtoji kalba* 10, 24–25.
- URNĖŽIŪTĖ, RITA, 2011: „Archivum Lithuanicum 12. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2010“, *Gimtoji kalba* 10, 25–27.
- URNĖŽIŪTĖ, RITA, 2012: „Archivum Lithuanicum 13. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2011“, *Gimtoji kalba* 8, 27–28.
- URNĖŽIŪTĖ, RITA, 2014: „Archivum Lithuanicum 14. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2012; Archivum Lithuanicum 15. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2013“, *Gimtoji kalba* 9, 25–27.

MINDAUGAS ŠINKŪNAS
Baltistikos katedra
Vilniaus universitetas
Universiteto g. 5
LT-01513 Vilnius, Lietuva

Gauta 2014 m. gruodžio 2 d.

Kalbos istorijos ir dialektologijos skyrius
Lietuvių kalbos institutas
P. Vileišio g. 5
LT-10308 Vilnius, Lietuva
el. p.: mindaugas@lki.lt

BIRUTĖ TRIŠKAITĖ
Kalbos istorijos ir dialektologijos skyrius
Lietuvių kalbos institutas
P. Vileišio g. 5
LT-10308 Vilnius, Lietuva
el. p.: birute.triskaite@lki.lt